

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne izvenredne nedelje in praznike. // Inserati do 80 petih vrst à Din 2, do 100 vrst à Din 2.50, od 100 do 300 vrst à Din 3, večji inserati petih vrst Din 4.— Popust po dogovoru, inseratni davek posebej. // „Slovenski Narod“ velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.— // Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knažjeva ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26.

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 // NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 // CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kacenova ul. 2, telefon št. 190 // JESENICE: Ob kolodvoru 101 // SLOVENSKE GRADCE, Slomškov trg 5 // Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351.

Po neuspelem japonskem ultimatu:

Ameriško svarilo Japoncem

Amerika ne želi vojne, toda Japonci naj se ne varajo glede njenega stališča — Slej ko prej bo Amerika skupno z Anglijo in Francijo branila svoje interese na Daljnem vzhodu

Washington, 23. junija. AA. Neka visoka osebnost iz bližine Bele hiše, katere izjava se smatra lahko za oficijozno, je naglasila, da relativno mirni ton ameriškega protesta v Tokiju zaradi dogodkov na Daljnem vzhodu ni treba tolmačiti tako, da Amerika ni pripravljena nastopiti s strožimi ukrepi, da doseže spoštovanje ameriških pravic v primeru, da Japonska vztraja pri svojem agresivnem stališču. V ameriških krogih vlada soglasnost glede tega, da Japonska dela z vso silo proti angleškim in francoskim koncesijam in da blažje postopa proti ameriškim koncesijam samo zaradi tega, ker računa, da Anglija in Francija ne moreta svoje mornarice oddaljiti od pomorskih oporišč v Evropi. Japonska je dala na znanje, da ne bo spoštovala več doktrine odprtih vrat. Odprta vrata pa so potrebna, ako hoče Japonska sodelovati z Ameriko. V krogih zunanjega ministrstva se postopanje Japoncev primerja z metodo, ki jo uporablja neka evropska sila in ki je v tem, da se protivniki razdvajajo in da se pri tem v etapah dosežejo postavljeni cilji.

Večina ameriških listov in političnih osebnosti naglašajo, da se približuje čas, ko bo tako v Aziji kakor v Evropi potrebno se opredeliti ali za popolno abdikacijo ali pa za odločen odpor. Dasi za zdaj vlada Zedinjenih držav dela oprezno z ozrom

na odnose z Anglijo in Francijo ter na bojazen, da ne bi prisilila Japonske na neposredno akcijo sile, vendar diplomati ne prestopajo na to, da prepričajo Japonce o tem, da je Amerika zainteresirana na Daljnem vzhodu in naj se Japonska torej ne vara glede ameriškega stališča.

Merodajni krogi razpravljajo o praktičnih sredstvih, ki bi se dala uporabiti, da bi se vplivalo na Japonsko. Dasi javno mnenje ne jemlje v poštev vojne, je vendar razpoloženo, da odobri metode gospodarskega pritiska, kakor so bojkot, ustavitve trgovine z Japonsko ali celo blokada. Nasprotstvo Amerike proti sodelovanju z Japonsko je mnogo večje, kakor nasprotstvo proti sodelovanju z evropskimi demokracijami. Ameriško javno mnenje je razpoloženo tako, da bi odobrilo zelo odločno stališče vlade Zedinjenih držav proti Japonski. To razpoloženje dokazuje tudi dejstvo, da je kongres odobril naknadni kredit v znesku 298 milijonov dolarjev za potrebe vojnega ministrstva, ter s tem zavrnil s 267 proti 150 glasovom sklep odbora, naj bi se število predvidenih letal zmanjšalo za 1283. Krediti, ki so bili včeraj izglasovani, omogočajo zgraditev 5500 novih vojnih letal.

Washington, 23. junija. AA. Konzul Zedinjenih držav v Svatovu je obvestil zunanje ministrstvo, da so vsi ameriški dr-

žavljeni v Svatovu, ki jih je 48, živi in zdravi. Konzul v svojem poročilu dodaja, da je bilo mesto zavzeto zelo hitro in da je trajalo bombardiranje samo malo časa.

Tajna posvetovanja v Londonu

London, 23. junija. AA. Reuter. Poslanci vladne večine, ki so člani odbora za zunanje zadeve, so imeli sredi v splošnem domu tajno sejo, ki je trajala pozno v noč. Na seji so razpravljali o položaju na Daljnem vzhodu ter posebno o Tiencinu.

Japonci izzivajo Angleže v Tiencinu

Tiencin, 23. junija. AA. (Reuter) V zvezi s poniževanju, ki jih morajo trpeti Angleži na meji koncesije v Tiencinu se izve, da so včeraj istočasno z angleškimi železničarji šli preko mosta v koncesijo tudi nekateri Belgijci in Francozi. Le-tim je bilo dovoljeno brez vseh formalnosti prekorati mejo koncesije. Pet angleških železničarjev pa je moralo najprej precej časa čakati. Nato so jim japonski vojniki preiskali žepa, na koncu pa so jim pred kitajsko množico zapovedali naj slečejo hlače. Očitno izjavljajo, da morajo angleški državljani, ki jih je v Tiencinu okoli 200 trpeti še večja poniževanja. Poseb-

no surovo nastopajo japonski stražniki napram ženam. Japonski stražniki so prenesli svojo aktivnost na ozemlje same angleške koncesije, ko so pregledovali čolne z življenjskimi potrebščinami. Predno so angleške oblasti mogle intervenirati, so japonski stražniki pobegnili iz koncesije.

Priprave za skupno akcijo na Dalj. vzhodu

Singapur, 23. junija. br. Tu so se včeraj pričeli važni posveti angleških in francoskih vojaških in pomorskih poveljnikov na Daljnem vzhodu. Sprito napetega položaja, ki ga je izzvalo postopanje Japoncev, ni izključeno, da bo potrebna vojaška akcija za zaščito interesov tujih veleposil na Kitajskem. Zato sta angleški in francoski generalni štab odredila, naj se takoj sestavi podroben načrt za sodelovanje vseh oboroženih sil Anglije in Francije na Daljnem vzhodu. Posvetovanja v Singapuru se udeležuje 44 vodilnih poveljnikov angleške in francoske vojske, mornarice in letalstva. Konferenci predseduje poveljnik angleškega brodirstva na Daljnem vzhodu admiral Nobel. Na prvi seji so bili izvoljeni trije pododbori in sicer za vojsko, mornarico in letalstvo. Ti pododbori imajo proučiti vse podrobnosti in sestaviti predloge, ki jih bo potem odobrilo plenarno konferenco.

V Moskvi še vedno ni končnega sporazuma

V zadnjem trenutku so Rusi zopet odklonili angleško-francoske predloge

London, 23. junija. br. Pogajanja, ki se vodijo v Moskvi za sklenitev trojne vojaške zveze Anglije, Francije in Rusije, postajajo vedno bolj misteriozna. Dočim so v Londonu in Parizu objavljali, da so pogajanja že tako daleč napredovala, da je pričakovati neposredno zaključitev pogodbe, je kakor bomba učinkoval komunik, ki ga je ponoči objavila uradna sovjetska agencija Tas. Ta komunikacija naglašajo, da tudi zadnji kompromisni predlogi, ki sta jih stavili Anglija in Francija, ne zadovoljujejo ter da bo angleški delegat Strang zahteval od londonske vlade nova navodila.

Predno bo angleška vlada v možnosti, da zavzame stališče in da kake nove pobude, bo potrebno, da počaka na poročilo svojega veleposlanika v Moskvi Seedsa. V tukajšnjih krogih imajo vtis, da v nasprotju z obvestili, ki so bila objavljena v Moskvi, ti predlogi načelno ustrezajo zahtevam sovjetske vlade, dasi se morda z njimi ne krijejo popolnoma.

Reuterjev diplomatski sodrudek je obveščen, da v diplomatskih krogih prevladuje vtis, da to stališče sovjetske vlade stoni morda na nekaterih drugih razlogih, ne pa na dokončnem vprašanju formule. Toda prezgodaj je še, da bi se ustvarjalo konkretno mnenje o razlogih, ki pojasnjujejo stališče sovjetske vlade. V resnici se ni nikdar pričakovalo, da bodo pogajanja naglo končana, vendar pa so računali, da bodo hitreje napredovala.

London, 23. junija. br. Včeraj takoj po svojem povratku iz Amerike je kralj Jurij sprejel v avdienco ministrskega predsednika Chamberlaina, ki mu je poročal o vseh važnejših dogodkih za časa kraljeve odsotnosti. Chamberlain se je nato vrnil v ministrsko predsedstvo, kjer je imel konferenco z zunanjim ministrom Halifaxom. Proučila sta poročila iz Moskve. Pozno zvečer je odšel Chamberlain ponovno na dvor in je bil pri kralju do blizu polnoči. V poučenih krogih zatrjujejo, da se pripravljajo zelo važne in dalekosežne odločitve, ki so na eni strani v zvezi s pogajanja v Moskvi, na drugi strani pa v zvezi z dogodki na Daljnem vzhodu.

Pogajanja se bodo nadaljevala

London, 23. junija. br. »Times« piše, da v Londonu ne jemljejo tragično izjave, ki jo je včeraj izdala agencija Tass. Pred in po razgovoru, ki ga je imel angleški veleposlanik v Moskvi z Molotovom, je stopil v stik z zunanjim ministrom v Londonu, medtem ko je Molotov stopil v zvezo s Kremljem. Obstojta upanje, da bodo v najkrajšem času odstranjene vse ovire in da se bodo pogajanja nadaljevala. »Daily Mail« in »Daily Express« poročata, da je angleško zunanje ministrstvo dalo voditeljem pogajanj v Moskvi nova navodila za nadaljevanje pogajanj in odstranitev težkoč.

Zakon o zaščiti čsl. republike bo odslej ščitil nemški protektorat

Izvajanje zakona je poverjeno nemškim oblastem in sodiščem — Intervencija češke vlade pri dr. Neurathu

Praga, 23. junija. br. Z odredbo protektorja dr. Neuratha je obnovejen za vse področje protektorata bivši češkoslovaški zakon o zaščiti republike, ki je bil izdan 13. maja 1936 v dobi, ko se je začel nemški pokret za razkosanje republike. Ta zakon bo sedaj veljal z vsemi odredbami le s to spremembo, da se zaščita ne nanaša na obranitev Češke in Moravske kot samostojne države, marveč na zaščito protektorata odnosno Nemčije. Vse agende oblasti in sodišče po tem zakonu preidejo sedaj na nemško policijo in na tako zvana nemška ljudska sodišča, ki bodo pristojna za presojo kaznivih dejanj po zakonu o zaščiti države.

Praga, 23. junija. br. Češka vlada je intervenirala pri protektorju dr. Neurathu zaradi preganjanja Čehov v Kladnu. Sedaj, ko je docela pojasnjeno, da nemškega policijskega narednika niso ubili Čehi, se nadaljevo izja-

vanje represalij neprimerno. Zato je češka vlada zahtevala, naj nemška policija izpusti onih 100 Čehov, ki so jih aretirali v zvezi s tem umorom in jih drže še vedno zaprte. Med njimi je tudi celotni občinski odbor z županom na čelu, ki pa je pred par dnevi izvršil samomor.

Češki tisk in češke organizacije si zelo prizadevajo, da ohranijo edinstvo naroda. Duh njihovega delovanja kaže 10 zapovedi za Čeha, ki so bile te dni objavljene v listih in razširjene z letaki. V njih pozivajo Čeha, naj se vedno zavedajo, da so Čehi in da mora mali narod tem bolj složno nastopati v obrambi svoje nacionalne eksistence.

Po odredbi nemških oblasti so začeli zopet postavljati stare nemške spomenike. Tako so v Jihlavi zopet postavili nemškega orla z napisom: Umrla smo za svojo domovino! V Brnu so postavili nazaj na prejšnja mesta vse bivše cesarske spomenike.

Lepe manifestacije vzajemnosti Bolgarije in Jugoslavije v Sofiji

Kralj Boris na razstavi jugoslovenske knjige — Predavanja o jugoslovenski književnosti

Sofija, 23. junija. e. Včeraj ob 17. sta kralj Boris in knez Kiril obiskala razstavo jugoslovenske knjige. Sprejel ju je jugoslovenski poslanik dr. Momčilo Jurišić v spremstvu podpredsednika JB-lige v Sofiji Miloša Jovanovića in ju povedel skozi razstavo. Kralj si je z zanimanjem ogledoval zlasti mladinske knjige in knjige za slepce, ki jih je kakih 30 in ki bodo po razstavi poklonjene v dar sofijskemu zavodu za slepe deca. Kralj in knez sta si okrog poldruge uro ogledovala razstavo. V Sofiji je o priliki razstave jugoslovenske knjige več predavanj. Tako je predaval znani bolgarski književnik Angel Kar-

ralčev. Temu predavanju je prisostvovalo mnogo občinstva, med njimi tudi senator Grga Andjelinić, poslanik Momčilo Jurišić in drugi. V Slavjanskem institutu v Sofiji pa je bilo drugo predavanje. Tu je predaval publicist in kulturni urednik ljubljanskega »Jutra« Božidar Borko o sodobni slovenski književnosti. Tudi to predavanje je bilo zelo dobro obiskano in je občinstvo predavatelja nagradilo s hvaležnim aplavzom. V soboto bo v dvorani akademije znanosti svečana akademija posvečena spominu Vuka Karadžića. Predaval bo bolgarski književnik Georgij Konstantinov.

Protižidovski zakon za češko

Protektor dr. Neurath je zavrnil osnutek češke vlade in izdal izredno ostre ukrepe proti Židom

Praga, 23. junija. br. Protektor za Češko in Moravsko dr. Neurath je včeraj nedolga izdal poseben zakon o Židih, ki velja za ves protektorat. Ta zakon je sestavljen v mnogo ostrejši obliki, kakor pa je bil osnutek, ki ga je izdelala češka vlada in ki ga je že pred več tedni poslala protektorju dr. Neurathu v odobritev. Neurathov protižidovski zakon je v nekaterem pogledu še poostrena kopija nemškega protižidovskega zakona. Odredbe zakona veljajo za nazaj od 17. marca dalje, ko je proglasen protektorat Nemčije nad Češko. Zakon zabranjuje Židom sleherni gospodarsko udejstvovanje izven židovskih krogov. Vse židovske trgovine se morajo v najkrajšem času arizirati na enak način kakor v Nemčiji. Trgovina z zlatom, srebrom in dragulji je Židom

brezizjemno prepovedana. Tudi na kmetijskih posevkih se morajo Židom postaviti komisariji, ki morajo skrbeti za to, da pride zemlja čimprej v nežidovske roke.

Ta ukrep protektorja dr. Neuratha je češko vlado in vso češko javnost zelo presenetil. Po osnutku češke vlade bi se imela izvršiti postopna arizacija židovskih podjetij in posestev in to na način, da bi se zagotovil prevzem po Čehih, ne pa po Nemcih. Za to je bil po osnutku češke vlade predviden rok štirih let. Gospodarsko udejstvovanje Židov bi se moralo omejiti sorazmerno z njihovim številom. Po sedaj izdanem zakonu pa je Židom zabranjeno sleherni gospodarsko in javno udejstvovanje, večji del njihovega premoženja pa bo prešel v nemške roke.

Nemci proti novi slovaški ustavi

Dunaj, 23. junija. br. Načrt nove slovaške ustave je naletel na velik odpor Nemcev, ki se boje, da bo nova upravna razdelitev Slovaške imela za posledico razkosanje nemške narodne manjšine, ki predstavlja sedaj strnjeno fronto. Na ta način bi bili n. pr. tudi Nemci v Bratislavi, kjer imajo sedaj skoraj odločno besedo, zaradi priključitve Bratislave k širši upravni enotici skoro izločeni.

Slovaki pa se zavzemajo za to, da bi se položaj Nemcev na Slovaškem uredil s posebnim zakonom in s posebnimi pogodbami. Nemci pripravljajo svoj predlog nove ustave. V političnih krogih zatrjujejo, da bo sedajni ministrski predsednik dr. Tiso postal predsednik slovaške republike, predsedstvo vlade pa bo v tem primeru prevzel sedajni notranji minister dr. Tuka.

Apel prvega predsednika republike Paderewskega na poljski narod

Varšava, 23. junija. i. Kakor znano, ima Poljska stalno pod orožjem skoraj poldrugega milijona mož. Vzdrževanje take ogromne armade seveda ogromno stane in zato ni čudno, če se rezerve in krediti za narodno obrambo sproti črpajo. V zvezi s tem je bivši predsednik poljske republike Paderewski napisal na poljski narod apel, v katerem ga opozarja, da moralna vojna, v kateri se nahaja poljski narod, terja ogromne žrtve od države, ki pa sama ne zmogne teh bremen. Zato je vsak posame-

nik dolžan, da po svoji moči in v svesti, da gre za obstoj poljskega naroda, podpre z denarnimi sredstvi svojo domovino. Berlin, 23. junija. i. Od 23. do 25. julija bo v Gdanasku velik pevski festival, na katerega bodo pohitela nemška pevalna društva iz vse države. Na festivalu bo govoril okrožni vodja Forster. Po poročilih nemških listov je poljska vlada nemškim pevskim društvom na Poljskem prepovedala sodelovanje na tem festivalu.

Politični obzornik

„Križa v Jugoslaviji“

Naš prijatelj, bivši bolgarski poslanik v Beogradu Dimo Kazasov je napisal in izdal za Bolgare zelo poučno knjižico, ki ji je dal naslov »Križa v Jugoslaviji«. Je to zgoščen zgodovinski oris naših borb za osvoboditev in uedinjenje, vseh dogajanj na naših tleh od vidovdanskega atentata leta 1914 pa do dne, ko je prišla pri nas na krmilo vlada Dragiša Cvetkovića. Vsebinska je razdeljena na 29 poglavij in je razvidna iz naslovov, ki jih nosijo ta poglavja: Sarajevski atentat, Bolgarija z mejo Enos-Midija in vardarska dolina, Konceptije za uedinjenje, Krfska deklaracija, Vidovdanska ustava, Prvi koraki za zblizanje s Hrvati, Diktatura, Srbske stranke, Hrvatske stranke, Slovenske stranke, Bosenske stranke, Elementi notranje krize, Predzadnja faza te krize, Najnovejša faza krize, Režim Bogoljuba Jevtića, Režim dr. M. Stojadinovića, Poostrenje ali olajšanje krize, Zunanja politika, Mala antanta, Nemčija, Italija-Albanija, Francija, Grčija, Turčija, Balkanski sporazum, Bolgarija, Srbi, Hrvati, Slovenci.

Knjižica Dima Kazasova daje nazorno — ako izvzamemo nekatere maleenosti — dokaj točno sliko političnega življenja pri nas od leta 1914 do danes in bo dobro služila bolgarski javnosti, v kolikor se bo hotela poučiti o političnih razmerah v Jugoslaviji. Pisec je skušal v vsakem pogledu varovati svojo objektivnost, kar je knjižici samo v prid, iz vseh njegovih izjavanj pa veje duh iskrenega prijateljstva, ki ga pisec goji napram naši državi in našemu narodu. Knjižica, poslovenjena, bi dobro služila tudi širokim slojem našega naroda.

„Ena kri in ena rodbina“

Pred približno 80 leti je v Zadru izhajal književni list »Zvezdica«. V tem listu je leta 1863 objavil Jovan Subotić razpravo o jugoslovenskih narečjih. Članek je še danes zanimiv, zato posnemamo nekaj odstavkov iz njega. »Kazlika plemenskih imen — tako piše Subotić — ni treba, da bi bila napoti našemu skupnemu duševnemu razvoju, ker so vsa štiri naša plemena eden in isti rod, ena kri in ena rodbina. Ako bi v Italiji mislili Benečani, Lombardi, Napolitanci tako kakor mišlimo mi, ali bi se mogla kdaj Italija dokopati do onega svojega duševnega edinstva, ki ga je že davno dosegla, dasi je bila še bolj razkosana kakor smo mi? Srb more in mora ostati Srb, kakor Hrvat Hrvat, Slovenec Slovenec, Bolgar pa Bolgar... Plemenska imena so kakor neke vrste domači penati, ki se jih kakor svetinje ne sme nihče dotikati. Ona so svojina, moja meni, a tvoja tebi in nihče nima pravice, da bi se jih dotikal. Vsaka zapreka, ki bi kakorkoli zavirala skupno razvijanje in uveljavljanje naših duševnih sil, nam bo odstranjena s pota, ako bomo spoštovali plemenska imena in dajali svobodo vsakomur in povsod, da se lahko imenuje Peter ali Pavel. Bilo bi blazno, ako bi Jovan hotel, da bi nikjer ne bilo nobenega Ivana, Ivan pa, da bi ne bilo nikjer nobenega Jovana. Nasprotno, Ivan in Jovan naj se smatata kot rodna brata, naj se imata rada, si medsebojno pomagata in složno delujeta za svoj blagor in napredek, to je lepo in pohvalno, pa tudi edino umestno... Vsakemu plemenu naj ostane njegovo posebno narečje, toda na polju znanosti in umetnosti bi naj veljal en jezik, ki bi ga gojili in bogatili s skupnim trudom, s skupnim hotenjem, s skupnimi napori in silami. Mi vsi smo enokrvni bratje: kar je enega, to je tudi drugega. Kar je boljšega pri meni, je treba, da ti osvojiš, kakor bi moral tudi jaz osvojiti ono, kar opazim in najdem pri tebi boljšega. Takšen postopek bi več zalegal za naš duhovni napredek, kakor cele bibliotekne knjige... Takšne nazore je imela inteligenca na slovenskem jugu pred 76 leti, danes pa je mnenja, da je v cepljenju in drobljenju sil moč in bodočnost naroda.

Bolgarski parlamentarec obiščejo Mosko

Sofija, 23. junija. e. Skupina narodnih poslancev na čelu s prvim podpredsednikom narodnega sobranja Georgijem Markovim je sklenila, da ob koncu meseca julija odpotuje v Mosko z namenom, da si ogleda veliko gospodarsko razstavo, ki bo otvorjena 1. avgusta. Poudarjajo, da je ta obisk popolnoma zasebnega značaja, vendar ni izključeno, da bodo poslanci stopili v stik z odgovornimi sovjetskimi krogi, da izmenjajo misli glede obnove trgovinskih zvez med Bolgarijo in Rusijo.

Borzna poročila.

Carls. 23. junija. Beograd 10. Pariz 11.75255. London 20.7623. New York 443.625. Bruselj 75.45. Milan 23.24. Amsterdam 235.50. Berlin 177.90. Praga 15.00. Varšava 63.62. Sofija 5.40. Bukarešta 2.28.

Če bi bil Chamberlain Neron...

Kako presoja angleškega ministrskega predsednika Aleksander Glendinning

Za angleško mentaliteto je karakterističen odpor proti vsemu, kar je neprijetno. Na nedavnem zboru Labour Party se je razburjalo mnogo delegatov zaradi uvedbe omejene obvezne vojaške službe. Zahtevali so dalekosežne oporavitve in izjeme za tiste obveznike, ki se ne morejo sprijazniti zaradi svojega verskega prepričanja z vojaško službo ter s tem, da bi morali nositi orožje. Značilna je bila tudi izjava neke gospe Middletonove, kandidatke za poslanko v plymouthskem okraju. Dejala je, da je neka njena znanaka raje izvršila samomor, kakor da bi morala pre-

stajati groze bližajoče se vojne, češ zadnja vojna ji je pohabila moža, zdaj pa je prav tako ogrožen njen sin, ki so ga že poklicali k vojakom. To je nedvomno čudno za naše evropske kontinentalne pojme, da govorijo takšne reči na zborovanju druge največje stranke na Angleškem, vendar se ne smemo posmehovati Angležem. Takšna je pač angleška mentaliteta.

Nedavno se je pečal s temi psihološkimi pojavi med Angleži Aleksander Glendinning v reviji »Nineteenth Century and After«. Napisal je, da je dandanašnja doba podobna stalni vročici. »Nekaterim ljudem,« je pripomnil, »je mednarodna kriza že zdaj neznosna. Nedavno je bilo ugotovljeno, da sta dve starejši ženski izvršili samomor, ker sta poslušali vesti angleške radijske postaje o dogodkih v Albaniji. Takšnih primerov je bilo že tudi uradno objavljenih več in stolpci dopisov čitateljev v »Timesu« so polni zmedenosti in strahu angleške javnosti. Sodnik, ki je presojal truplo neke žene, ki je izvršila samomor zaradi neprijetnih radijskih vest, je izjavil, da resnične vesti niso vselej srečno formulirane v radijskem poročanju. Odpor do slabih vest se mi zdi tipična angleška reakcija. Toda nas sicer ne vznemirja toliko slabe vesti same na sebi, kakor način poročanja. Zdi se, da izglede na bodočo vojno niso vselej v seznamu reči, o katerih je na Angleškem govori »shocking« (neprijetno). Prav tako mišlim, da bi angleški javnosti ne bilo tako lahko zatajiti slabih vest, če bi izbruhnila vojna. Morda bi se tega lahko izognili samo s tem, če bi radio oddajal posebni »bulletin slabih vest« ter da bi na to že vnaprej opozorili poslušalce, da bi lahko ob pravem času izključili radio. Razume se pa, da bi »bulletin dobrih vest« lahko poslušali kadarkoli, ne da bi bilo treba ljudi opozarjati nanj, in prečital bi ga lahko ta ali oni priljubljeni komik.«

Najznačilnejše je, kako presoja Glendinning parlamentarne govore predsednika angleške vlade Chamberlaina. Chamberlain si namreč vselej prizadeva, da bi neprijetne reči povedal v čim prizanesljivejši obliki. »O Chamberlainu pravijo,« piše Glendinning, »da je kakor Neron, ki je igral na liro, ko je gorel Rim. Toda jaz mislim, da bi Chamberlain na Neronovem mestu ne igral na liro. Stopil bi pred občane ter spregovoril približno takole:

Dejstvo, o katerem mislim, da je izven vsakega dvoma, namreč, da je večina mesta in plamenih, budi globoko vznemirjenost in morda celo preplašenost med prebivalstvom, zavedajočim se grozeče nevarnosti. Moramo si torej zastaviti vprašanje, ali je tako nastali položaj združen z varnostjo občine kot celote. Prepričan sem, da se pretežna večina javnega mnenja nagiblje k razumu, da zrušitev večine javnih poslopij, do česar je, žal, že prišlo, ne more niti najmanj omiliti napetosti in ne prignati med prebivalstvom že tako razširjenih bojzanih ter skrbi; ta bojazen se bo še celo povečala in končno bo morda še zasidrala smrtno rano našemu zaupanju. Če je mesto v plamenih in prebivalstvo ogroženo, moramo reči povsem odkrito, se je zelo težko sprijazniti z nasprotnim razlogom, da ni razloga za razburjanje v položaju, kakršen bi se lahko razvil, tako da bi se izkazal poguben za tiste, ki so prizadeti. Predlagali so mi, naj bi bil poklican gasilski zbor. Brez oklevanja izjavljam, da ta predlog zasluži najskrbnejše upoštevanje vlade in lahko vam naznamim, da sem v stalnih, najtesnejših zvezah z gasilskim zborom, da bi se eventualno lotil gašenja požara in ukrenil, kar se bo zdelo potrebno, da bi bilo obnovljeno zaupanje; to si jaz in moji kolegi iskreno želimo, kajti...

Ta paradija na Chamberlainove govore nam kaže vso značilnost angleškega javnega mnenja in karikira »odločnost« Chamberlainove vlade.

Kako je propadla carska Rusija

Iz dnevnika poslanika Paleologuea, ki je l. 1917 zastopal Francijo na ruskem carskem dvoru

Številnim knjigam, spominom in članom o propadu carske Rusije se je pred dnevi pridružil knjiga spominov, ki jo je izdal v Parizu Maurice Paleologue (L'Écroulement du Tsarisme, založba Flammarion).

Maurice Paleologue je bil v tragičnih dneh l. 1917. francoski poslanik v Petrogradu. Prišel je v Petrograd kot poslanik že tri leta pred usodnimi dogodki v Rusiji in se je zanimal vneto za politične, socialne in kulturne ter gospodarske razmere v carski Rusiji. V svoji knjigi spominov je narizal od strani do strani dokumentarno dejstva, ki kažejo, kako se je carska Rusija polagoma, a zato tembolj neizbežno razpadala. Razkroj je bil očiten na vseh področjih, v politiki, v socialnem življenju in v gospodarstvu.

Carja Nikolaja je opisal Maurice Paleologue v svojih spominih dne 27. novembra 1916 takole:

Ne vem, kdo je rekel Cezarju, da ni imel nobene kreposti, a tudi nobene napake. Nikolaj II. je imel vse kreposti, a tudi najhujšo napako, ki jo more imeti vladar: osebnost ni bil. Vedno je igral tržno vlogo, vsilili so mu tujo voljo ali so njegovo voljo izigrali. Svoje volje car ni nikoli uveljavil naravnost in spontano. Njegov značaj je bil podoben značaju francoskega kralja Ludovika XV., ki se je zaradi svoje slabosti vedno bal, da bo osleparjen ali zasuznjen. Car Nikolaj II. in kralj Ludvik XV. sta se zaradi tega rada potuhnila.

V januarju 1917 je bilo angleškemu poslaniku v Petrogradu siru Buchananu naloženo, naj obvesti carja o bojazni, ki jo ima angleška vlada glede trdnosti ruskega režima. Dne 12. februarja je car sprejel poslanika Buchanana in Maurice Paleologue je takole opisal razgovor med angleškim poslanikom in ruskim carjem:

Angleški poslanik je najprvo sporočil carju, kako misli angleški kralj in angleška vlada o položaju v Rusiji. Nato je poslanik prosil carja, ali mu sme brez ovinkov povedati, kaj bi bilo treba ukreniti, da Rusije ne zadene velika katastrofa. Ne da bi car poslaniku veličastno, mu je suho odgovoril: Poslušam vas.

Nato je poslanik stoji razložil carju,

kakšna nevarnost preti Rusiji in tudi njenim zaveznikom zaradi nereda in nezadovoljstva, ki vlada v vseh socialnih plasteh Rusije. V imenu svoje vlade je poslanik Buchanan rtil carja, naj ne okleva na križpotju, od katerega vodi ena pot k zmagi, druga pa v katastrofo. Poslanik je carju tudi povedal o intrigah nemških agentov pri carici.

Maurice Paleologue

Car je ostal mrzel in je odvrnil poslanske očitke z besedami: Pravite mi, gospod poslanik, da moram zaslužiti zaupanje svojega naroda. Jaz mislim, da si mora narod zaslužiti moje zaupanje. Nadalje se vam zdi, gospod poslanik, da imam pri izbiri svojih ministrov svetovalce. Motite se. Izvolim jih sam.

Po teh besedah, ki so obsegale ves carjev odgovor na dolgo razmotrivanje angleškega poslanika, je car končal razgovor z besedami: Zbogom, gospod poslanik!

Trmasti in slabi car Nikolaj II. ni poslušal dobrohotnih opozoril in ni mogel

več preprečiti razpada avtokratičnega režima. Narod je bil čedalje bolj nezadovoljen, nered je vladal v vsem carstvu, javna upravska služba ni več delovala v redu, narod, ki je stradal, je kričal čedalje bolj grozeče: Kruha in mir hočemo!

Spomini od 7. do 11. marca 1917 Maurice Paleologue opisujejo pričetke revolucije. Mnogi so korakale po širokih avtobilih Petrograda in pele delavsko marširanje. Dne 5. aprila 1917 so pokopali revolucionarje, ki so padli pri prvih uporih. Pokopali so jih 200. Ogromna množica se je udeležila pogreba, a kljub temu so manifestacije potekle v največjem redu. Poslanik Paleologue pretresljivo opisuje te dogodke in pravi ob koncu: Ko sem se vračal v poslanstvo, sem si rekel, da sem prisostvoval morda najhujšemu dogodku moderne zgodovine. Kar so pokopali v rdečih krstah, to je bila moskovska in bizantinska tradicija ruskega naroda, je bila vsa preteklost svete ortodoksne Rusije.

Pestro življenje prvega črnega škofa

Monsignore Jožef Kivanuka, afriški črnc, je bil nedavno imenovan za škofa. Kivanuka je prvi črni škof. Do te časti ga je pripeljala nenavadno pestra življenjska pot.

Kivanuka se je rodil l. 1899 v kraju Nankabare blizu jezera Victoria Nyansa v pokrajini Ugandi, ki leži v srednji Afriki južno od Sudana in severno od Tanganjike. Dvajset let pred rojstvom Jožefa Kivanuka se prišli v Ugando prvi francoski misijonarji pod vodstvom očeta Lourdeja. Domači poglavar Mtesa je misijonarjem

dovolil bivanje v Ugandi, toda sedem let pozneje je začel preganjati misijonarje in njih privržence. Sezidal jih je na grmadi. Dvajset teh črnih mučnikov je proglasil papež za blažene. Kljub preganjanju so misijonarji vztrajali in l. 1931 je bilo v Ugandi že 163 črnih katoliških duhovnikov in 454 črnih katoliških nun.

Stari črnca Kivanuka so bili že pokristjanjeni. Misijonarji so opazili nenavadno zmožnost nadarjenost in so ga poslali v nižjo seminarsko šolo v Bukaloro. Po odličnem uspehu je odšel v višje katoliško semenišče v Katigondo, kjer je bil vedno med prvimi. L. 1929 je bil posvečen za duhovnika, star je bil tedaj 30 let. L. 1930

so ga poslali v Rim, kjer je v višji šoli za duhovnike zbral pozornost pri svojih profesorjih. Izredno dobro govori latinščino. Še isto leto je postal doktor kanonskega prava, nakar se je vrnil v Ugando ter prestopil k belim bratom. Naslednje leto je bil že imenovan za profesorja na katoliškem semenišču v Katigondo, torej v zavodu, kjer je bil sam gojenec. Pred tedni je bil imenovan za škofa. Njegova škofija se imenuje Masaka in leži ob ekvatorju obsega 25.000 kv. kilometrov ter šteje 180 tisoč prebivalcev. L. 1879 so prišli prvi katoliški misijonarji v Ugando, l. 1939 pa je črni domačin postal škof in sicer prvi črni škof v Afriki.

Zagonetna smrt Nicholasa Comperja letalskega oficirja, ki je bil najboljši angleški konstruktor

V prav zagonetnih okoliščinah je prišel pred dnevi ob življenju Nicholas Comper, znani angleški letalski oficir, ki je iznajditelj posebne vrste lahkih letal, s kakršnimi se ponaša angleško letalstvo. Comper je bil najboljši angleški pilot in letalski konstruktor.

Comperja so našli v soboto v Folkestonu blizu Londona nezvestnega na pločniku pred hotelom, v katerem se je nekaj dni prej nastanil. Kmalu po prevozu v bolnišnico je Comper izdihnil. Neznani napadalec ga je udaril s topim predmetom po glavi in mu razbil lobanjo.

Lastnik hotela je izjavil policijskim organom, da je prišel Comper v Folkestone v petek zvečer in s se je nosil v hotelu. Nameraval je preživeti konec tedna na deželi. V ponedeljek se je nameraval letalec vrniti v Brooklands, kjer je bil zaposlen v tovarni za letala. Kakih 10 mi-

nut potem, ko je odšel iz hotela na sprehod, so našli letalca hudo ranjenega na pločniku.

Letalski poročnik Comper se ni bil dolgo zaposlen v letalski tovarni v Brooklandsu. Nekaj dni pred skrivnostnim napadom je Comper zgradil nov tip lahkega dvokrovnika. Comper je bil star 42 let. Med vojno je bil v službi angleškega letalstva. Po vojni se je specializiral za konstrukcijo lahkih letal. S takim letalom je dosegel Comper l. 1931 brzinski rekord na progi London - Melbourne.

Londonška policija je aretirala nekega človeka, ki je bil v bližini hotela, pred katerim je bil Comper umorjen. O zaslišanju tega človeka policija ne da podatkov, ker gre za tujega državljanca. Vse kaže, da je bil Comper žrtev agentov neke tuje države, ki so iznajditelja že dolgo zasledovali.

Iz Zagorja

— Sokolske vesti. Izšla v Bolgarijo se bo udeležilo šest članov našega Sokolskega društva. Poročali smo, da namerava naše Sokolsko društvo letos odkriti spominsko ploščo Viteškemu kralju Aleksandru, za kar je arhitekt g. Spiničič že napravil lep načrt in je bilo s tem v zvezi odkupljeno že nekaj sveta poleg doma. Na pobudo članstva, ki je prisostvovalo v nedeljo odkritju spomenika v Trbovljah, pa bo tudi naše društvo postavilo spomenik in sicer poprsje pokojnega kralja, ki ga bo po vsej priliki izdelal kipar g. Franc Repič, s katerim je stopilo društvo že v stik. Iz navedenega razloga je bilo odkritje preloženo na prihodnje leto.

— Občni zbor kmetijske podružnice je bil preteklo nedeljo. Med drugim je referent g. Šušteršič iz Litije poročal, da je zagorska kmetijska podružnica, ki jo vodi zaslužni učitelj g. Lojze Kolenc, med najagilnejši. Tako ima prav zagorski kmetijski okoliš najzvoorneje urejena in najštevilnejša, kmetiskemu napredku ustrežajoča gnojilnica, vzorno organizacijo plemenske odbire živine in sadja. Žal so take in podobne ugotovitve edino plačilo našim pridnim javnim delavcem, med katerimi je največ učiteljev.

— Oddelek za defektno deco, o katerem smo poročali, da bo ustanovljen na zagorski šoli s pričetkom novega šolskega leta, bo namenjen, kar ponavljamo na razna vprašanja, otrokom, ki so v prvem ali drugem razredu težko napredovali oziroma zaostali. Ni potrebna posebna prošnja, zaostajajo, da interesi svoje otroke prijavijo naravnost šolskemu upravitelju zagorske šole.

Zaključek pouka na meščanski šoli je bil v tork, sprejela pa bodo prejšnji na Vidov dan s ostalimi šolami vred. Široso javnost zanima, kakor bo urejeno vprašanje meščanske šole v bodočem letu, ker se letos ni moglo zgraditi poslopje za to šolo, za četrti razred pa, ki bi potreboval še eno učilnico, ljudska šola ne more odstopiti nobenega prostora več.

— Dopust apneničarjem. Ze nekaj dni počiva delo v velikih apnenicah TPD na postaji. Zato so poslali 54 apneničarjev na brezplačni dopust tako, da se od časa do časa menjavajo s tistimi, ki se delajo v kamnolomih. Tačas pripravljajo nov kamenolom na bregu nasproti tako zvanega Riglja. Koliko časa bo trajal ta dopust, je odvisno od povpraševanja po apnu, ki je kljub vsemu pričakovanju sredi najbolj živahne gradbene sezone minimalno in ga družba krije z malimi poljskimi apnenicami, ki so še v obratu.

— Dela na cesti Zagorje-Trbovlje se nadaljujejo. V odsek Slačnik je odšlo od nas 14 delavcev.

— Cirilova nedelja v Sent Lampertu je praznik krajevne gasilske čete, dočim je v prejšnjem stoletju veljala kot sokolska nedelja. Rajni šentlampertski župnik Berce, soustanovitelj zagorskega Sokol. društva je počenik te stare sokolske nedelje, ki se je vsa leta od l. 1893 dalje zelo slovesno praznovala. Pred leti je prevzela to tradicijo domača gasilska četa, ki si pod vodstvom šolskega upravitelja g. Jarnoviča gradi gasilski dom. Opozarjamo, da bo na dan 9. julija gasilska četa proslavila svojo petletnico ter vabimo napredno okolico na prijeten izlet v lahko dostopni Sent Lampert, ki velja kot krepka, trdna napredna in sokolska postojanka.

Poroka gluhaneme kraljice lepote

Iz Londona poročajo o poroki Luize Gibbons, ki je bila dvakrat zaporedoma v svojem rojstnem mestu Battersea izvoljena za kraljico lepote. Gibbonsova je 23 let stara in gluhanema od rojstva. Priporila pa si je tudi druge rekorde, tako nekoč v pivanju, v teku ter v plesu. Na nekem plesu je spoznala 22 let starega Freda Harlinga, s katerim se je sedaj omožila. Poročne obrede je duhovnik opravil seveda v govorici gluhanemih, s prstnimi znaki.

PRODAM

Beseda 50 par, davek posebej, Najmanjši zmesek 8 Din

VINO

viško belo in črno 10.—, cviček 10.—, dingač 12.—, župška ružica 12.— din, pri odjemu 5 litrov 10% popusta. Na željo dostavi na dom vinska klet Mencinger, Sv. Petra c. 43 na dvorišču. Tel. 22-33.

SVEŽE ČESNJE

za vkuhanje 1a., hruške debele, spingle kg 3.75, franko voznina košare po 45 kg razpošilja G. Drechsler, Tuzla.

RAZNO

LETOVISCARJEM

se priporoča Demšar Vinko, gostilna, Ziri. 1997

Male oglase

»Slov. Narod«

sprejema upravo do 9. ure dopoldne.

NAJBOLJŠA RADIJSKA REVILJA je

NAŠ VAL

SPOREDI evropskih radijskih postaj na vseh valovih, roman, novela, modni pregled, novice iz radijskega sveta, filmska smotra, nagradni natečaj.

UPRAVA: Ljubljana, Knafljeva ulica 8. Mesečna naročnina samo 12.— dinarjev.

Florence Riddellova:

Nevarna ljubezen

S Kentom je potem odšla iz hotelske jedilnice in ko sta bila sama na vrtu, je Kent ponovil svojo prošnjo:

— Se danes moram odpotovati, Fennie, in vi morate odpotovati z menoj!

To ni bila več prošnja, to je bil ukaz. Všeč ji je bila njegova mirna sila in bala se je boja, ki ga bo morala zdaj biti z njim.

— Ne, David, ne morem in vi sami veste, da ne morem, — je zašepetala otožno.

— Ne morete odpotovati z menoj? Prvi hip ga je obšla jeza. Ni mogel razumeti, da se more Fennella upirati njegovi volji.

— Ne, Fennella, odpotovati morate z menoj, vztrajam na tem! — je vzkliznil.

Fennella se pa ni hotela ukloniti, čim je začela ta boj. Zatrta je v sebi vročo željo, da bi ga mogla ubogati. Ljubila ga je, hrepenela je po njem — njene prizmurjene oči so govorile to resnico. Toda pred ljubeznijo je bila za njo dolžnost. Kako bi mogla odpotovati in pustiti Dereka samega v tej strašni deželi? Tako dolgo, dokler ostane ona tu, bo imel Derek vsaj še nekaj upanja, in zavoljo nje se bo vedel kot mož. Če bi pa zvedel, da ga je zapustila, da je strahopetno pobegnila iz Severne Afrike, kako strašno bi to učinkovalo na njegovo voljo.

Fennella se je zopet spomnila tistih besed, ob katerih je bila takrat zadržala od strahu — takrat,

54

ko ji je bil Derek povedal nekaj takega, kakor da bi najraje storil konec vsemu. Morda je že takrat mislil na samomor in ta zapeljiva misel bi morda odnesla zmago nad čutom samoohrane, če bi zvedel — in gotovo bi to prejel ali slej zvedel — da ga je Fennella zapustila in prepuстила njegovi žalostni usodi. In kakšno srečo bi mogla ona potem pričakovati v življenju, če bi neprestano plavala nad njo črna senca njegove nasilne smrti?

Pojdem k njemu in ostanem pri njem — tako je nekoč svedčan obljubila materi Dereka Ellisona — in nikoli ga ne zapustim.

Kako bi se torej mogla lahkomišelnost izneveriti svedčan obljubi zlasti zdaj, ko že ve, da je Derek Ellison v mnogo nevernejšem in težjem položaju, nego je bil kadarkoli. Res je sicer, da ima prav malo ali skoraj nobenega upanja, da bi mu mogla kdaj pomagati, toda naključje je storilo v življenju že marsikaj. In če se ne more zanesti na nič drugega več, se lahko še vedno zanesa na srečno naključje.

Pod vtisom teh mračnih misli je zatisnila oči. In naenkrat se ji je zadelo, da je prišla v neko čudno praznoto. Bilo ji je kakor težke sanje, zavedala se je, toda razmišljati ni mogla več. Nekaj čudnega se je bilo od nekdaj iz neskončne daljave postopilo njenih misli, kakor da je priletelo k nji iz neskončnosti, da bi ji zopet ukazovalo. Zdelo se ji je, da je nekaj takega tik nje, pa si ni mogla pomagati. Bilo ji je, kakor da so jo nevidne roke vso objele. Krepko so jo držale, kakor da je njihova nedvomna last.

— Kdo je ta žena, ki stoji za madame? — je vprašal takrat Jusuf.

Fennella je spoznala, da je kraj nje in okrog nje duh Betty Brodyjeve, da jo objema in da je ne bo več izpustil, dokler ne izpolni svoje dolžnosti...

David Kent se je odpravil čez tri dni v Anglijo in Fennella Grayeva je ostala sama v Tizigounu.

Dnevi, ki so sledili potem, so bili strašno žalostni in nepopisno dolgočasni za osamljeno dekle. Skoraj vsi prijatelji, s katerimi se je bila seznanila v Tizigounu, so bili zopet odpotovali. Hotel Continental je bil malone prazen, kajti Severna Afrika ni mogla nuditi človeku nič prijetnega v teh dneh, ko se je vse pripravljalo na vojno. Turisti in sploh vsi, kdor je bil mogoč, so se napotili v mnogo miroljubnejše dežele.

Dopoldne se je navadno izprehajala po mestu. Toda vsi ti znani kraji, kamor je nekoč zahajala z Derekom ali Kentom, so ji bili zdaj mučni. Začela se jih je izogibati, odhajala je iz mesta, se izprehajala po polju in ogledovala tam obdelano zemljo, ki se je počasi izpreminjala v peščeno ravnico, kjer je stal le tu in tam šop trde trave.

Toda zeleni pas okrog mesta je bil naravnost čudovito rodovitven. Tu so bila polja in vrtni, vsi polni dreva, tu so rasli mandlji in datlji, povsod je bilo polno cvetja. Na polju za mestom je bila odkrila tudi čuden cvetov grm. In ta jo je privedel v bližino hišice Margarete Blaisove.

Sprva je komaj opazila to hišico in zagledala jo je prav za prav šele potem, ko je odrgala vejico z bledimi cvetovi heliotropa. Hišica je stala na koncu polja in okrog nje je raslo nizko grmičevje. Tu je bil prijeten kotic, iz katerega je narav-

nost dihala zdravje, pa tudi prijazna gostoljubnost. Njene bele stene so se lesketale v solčnih žarih, njena štiri okna na pročelju so imela zeleno pleskane oknice, ki pa so bile zdaj odprte. Pri hišici je bil majhen, toda krasen vrt, in kakor hišica, tako sta napravila tudi vrt in vsa bližnja okolica na človeka vtis sicer skromnega, zato pa srečnega domovanja.

Z vrta je pritekel mlad psiček. Prijateljsko je zalajal nad Fennello, ki se je sklonila, da bi ga pobozala po glavi. Hitro prijateljstvo mladega Rogerja se je pa mahoma izpremenilo v histerično navdušenje. Saj je bil tu nekdaj, ki se je z njim hotel in tudi znal igrati. Ko se je pa Fennella potem obrnila, da bi odšla, je mladi Roger menda sklenil, da je ne bo tako hitro izpustil. Zgrabil jo je z ostrimi zobčki za rob krila, se uprl z vsemi štirimi in potegnil. Ko je potem stekel proti hišici, mu je zmagovalno vihral iz gobčka liki prapor velik kos musolina roza barve.

Fennella se je prestrašila in zroč na raztrgano krilo je obžalovala svojo navado, ki jo je bila tudi to pot zapeljala, da je bila takoj sklenila prijateljstvo s tujim psom. Kako naj se taka vrne v hotel Continental? Psiček ji ni bil samo raztrgal krila na robu, temveč tja gori do pasu. Tako raztrgana se nikakor ni mogla vrniti v mesto. Poprositi bo morala lastnika te hišice za iglo in sukanec, potem bo pa poskusila vsaj za selo zašiti raztrgano krilo.

Roger je bil ta čas že izginil. Pritekel je bil skozi odprta vrta v hišico in položil odtrgani kos krila k nogam svoje gosposdarice, ki je potem vsa prestrašena zrla na ta plen.